

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Quartum in cœlo gaudium, voluptas tactus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

CAPUT IV.

Quantum in celo Gaudium, Voluptas Tactus.

Cum ab Alarico Gothorum rege vastaretur urbs Roma, Hipponensis Pontifex Augustinus occasionem ac causam sumpsit scribendi illud, quod ipsemet opus grande vocat: Ita libros viginti duos de Civitate Dei conscripsit.

Senec. ep.
85. med.

Annæus Seneca jam senex ad Gallionē fratrem de beatā vitā librum edidit, ubi monita & sensus aurei, prorsus digni, quos Christiana volumina velut sui partem agnoscant & venerentur. Nec alibi di similis sibi Annæus; cuius verba hæc sunt: Beata vita bonum in se perfectum habet, inexuperabile: quod si est, perfecte beata est. Nunquid dubitas, quin beata vita summum bonum sit? Ergo si summum bonum habet, summè beata est. Quæmodum summum adjectionem non recipit, ita nec beata quidem vita, quæ sine summo bono non est.

E Theologiae meditullio istud pronuntiatum est; nam Theologorum Antistes Thomas ab Aquino, hoc beatitudinis proprium censet, adjectionem non posse recipere: cum vita beata perfecte beata sit, nec ullo modo majus præmium possit Beatis dari, quàm Deus ipse, & jugis aspectus Dei.

Exortus sumus de hæc beatitudinis perfectione loqui: De Visus, Gustatus, & Odoratus exteriori sensu diximus, proximum est de Tactu jam disserere.

§. I.

Quæmodum apud inferos inter exteriorum sensuum tormenta summum est, Ignis æternus, qui Tactum cruciat in fandum modis: Ita in celo non minima Voluptas percipietur Tactu. Theologorum calculi hic conveniunt, usum Tactus etiam in celum domo futurum; cum Christus à suo funere rediivus de se dixerit. *Palpare & videre, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* Neque hic sordium quidquam aut impuri miscebitur: Maxima Tactus voluptas erit, sed purissima. Ita nos Servator docuit: *In Resurrectione neque nubent, neque nubentur sed sunt sicut Angeli Dei in celo.* Ita & iste Tangendi sensus suis fruetur deliciis.

Inter has sanitatem perfectissimam numeramus, quæ omni mortis morbiq; metu sit libera. Istud arcani explicatissime commonstrans Paulus, *Seminatur, inquit, in 1. Cor. 15. v. 42. & seqq. corruptione, surget in incorruptione; seminatur in ignobilitate, surget in gloria; seminatur in infirmitate, surget in virtute: Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale.* Porro illud appellat Paulus corpus spirituale, non quod ostibus & carne careat, sed quod spiritui tam exactè sit subiectum, ut ubicunque voluerit esse spiritus, eò citra omnem laborem celerimè ac panè momento moveatur & corpus; seu sursum, siue deorsum sit eundum. Huic tali corpori nulla montium moles obstabit, vel mille ferreos parietes velocissimè transire poterit sine ullo penitus obstaculo. Corpora nostra etiamnum morti obnoxia innato deprimuntur pondere. Hinc quando molendus ascensus, multum laborant, lassantur, sudant: At corpori beato huc illuc, deorsum iussu ferri longè facillimum erit; instar sagittæ, quò volat, suavissimè pervolabit. Non hæc equis, non quadrigis, nec alis opus. Cogitemus, obsecro, & velut in rem præsentem veniamus: Si quis nostrum hoc cererum statu, decima horulæ parte ad solem subvolare posset, quantum inde voluptatis hauriret? Anaxagoras certè hoc expertus unice, soli proximus stare, eumque contingere, etiam si mox moriendum foret. Atqui revera, hoc omnium Beatorum corporibus proprium erit, quocumque lubuerit volatu admirabili, suavissimo perferri. Sed de hoc amplius infra.

A Tangendi sensus, dum hic agimus, præ sensibus ceteris sua habet supplicia. Fames, sitis, gelu, æstus, verbera, plagæ, vulnera, dolores, morbi, similesque miseria omnes tangendi sensum exercent & cruciant; quæ si patientius tolerantur, tantò copiosius ab iis omnibus jam liber gaudebit.

Quantum pecuniæ opulentus quispiam impenderet, si liceret per omnem vitam à dolore dentium, oculorum, capitis, stomachi, à pleuritide, calculo, podagra, ceterisque ejuscemodi malis immunem agere. In celo erimus, non à morte solum, sed ab omni doloris aut morbi umbra immunes. *Mors ultra à non erit, neque luctus, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.*

Quòd si quas alias Tactus voluptates hic percipiamus, Deus utique longè nobiliores hoc ipso in genere suis præstabit. Quis enim infans adeò ut somniet pecora pastui nata plus haurire voluptatis, quàm homines Deo amiceissimi sint percipitur? caducas voluptates æternæ tanto superant discrimine ac intervallo, quantum est inter corpus & animum, naturam & gratiam, bestiam & Archangelum, tempus & æternitatem, rem conditam & conditorem.

§. II.

Gregorius Magnus Isaacum hominem testæ virtutis laudat, quòd triduò inter preces Spoleti in aede sacræ pernoctasset, & patientissimè tulisset, cum eum æditimus tam insolite pietatis impatiens colaphis cælum eiecisset. Hic ipse Isaac urbis fugitans solitudinem habitavit variciniis & miraculis clarus. Nec defuerunt, qui viri exemplo ducti æternæ vitæ desiderio inflammabatur. Illud tamen labeculæ viro integerrimo inharere videbatur: subinde insolenter lætus fuerat. Ejus rei causam indagemus: Gregorius hanc assignat: *Cur Deus Plerumque contingit, ut quibus majora bona Deus præstat, iis minora quædam non tribuat, ut hi tales se ipsos semper acculent & reprehendant, dum esse perfecti cupiunt & nequeunt.* Deinde vult Deus, ut heretici ubi tam crebra lucta est & pugna, frequentior quomodo sit victoria, & inde amplius vincens præmium. Tertiò, ne talibus unquam desit submittendi sese occasio, dum expendunt vanos ac irritos esse conatus hominum sine presentissima ope divinâ. Purant humaniorum litterarum scholastici, se versus scribere, & carmina pangere, quamvis magister thema subiiciat, verba suggerat, malè rotundatos versus corrigat. O boni, quantula hic discipulorum pars est: quid hi sumam dicent? Vos scilicet & Virgilius carmina venusta scribitis. Tales sunt omnes labores nostri: minima pars illorum nostra. Deus est, qui operatur in nobis & velle, & perficere. Absque Deo non tantum non perficere quidquam, sed nec velle possumus. Quarta denique tam insolescentis lætitiæ causa erat in Isaac, voluptatis æternæ præmeditatio. Fieri non potest ut mens sinceræ cælum cogitatione percurrat, & non plurimum hilarescat. Illas cæli delicias velut contingere ac pregustare oculi, sed magni gaudii est, quòd eò excreverit subinde, ut in totum hominem sese diffundat.

Hebræus Rex David, varias calamitates lamentatus: *Miserere mei Domine, ait, quoniam tribulor, quoniam defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus: Oblivioni datus sum tanquam mortuus à corde: Tactus sum tanquam vas perditum.* Subitò velut resumptis viribus respirans: *Ego illud, & speravi, Domine: Illustra faciem tuam super servum tuum: Domine non confundar, quoniam invocavi te; Quam magna multitudo dulcedinis tuæ quam abscondisti timentibus te. Tua domus, ô Domine, amcenitibus undequaque offeratissima est: cælum omne mellem & saccharum est, quancumque gustetur parte, suavissimum est.*

Sed

Sed manna hoc absconditum non sapit, nisi serio illud gustantibus. Plurima hic later dulcedo; sed abscondisti eam, o Deus, timentibus te. Non exultant mentem celi gaudia, nisi attentè cogitata.

Dictum è Rhetorum scholis de promprium est. Omnis similitudo claudicat. Rem exemplo mostramus. Inferorum ignis quo tactus præcipue torquetur, si succenso clibano, si fornaci calcariæ, si officinæ vitriariæ, si bullienti salis mari, si æne saxa & ignes jaculanti conferatur, similitudo erit qualiscunque, sed hem quàm claudicans! Siquidem noster ignis ad Avernalem illum pictus est ignis. Deinde quamvis sal coqui ceptum, dies noctesque in extensissimâ sartagine ferveat, subinde tamen ferias agit hic focus; inferorū supplicia totis sæculis nec momento interquiescunt. Ita similitudo multum claudicat. Idem panem ad rem propositam asserendum: Omnis tangendi usus in hoc Orbe claudicat. Non raro agroti ajunt nescire se quâ præcipue parte dolor se viat, cum se viat ubique, omnia esse læsa, malè affecta omnia; quaquà tangis, offendis. Deinde, non solum fragile est quicquid hic tangi potest, sed & fallaciosum est: nam plerumque acum aut hamum abditum tegit, qui tangentem invadit. Ita Tactus errore creberrimo fallitur, amicum existimans quod hostile demum experitur. Exempligratiâ: Dentes pruriunt & salivâ natant, manûque velut tardas increpant, cum aut ceratâ duriciâ, aut fœcis mollissimâ, aut optimâ placentâ, aut dulciariis nebulas appetunt: sed later sub his scorpionis aculeus, suum dentes hostem sentient. Nam hæc fixa & dulcia licet mollia plurimum obesse solent dentibus. Sic Tactus non sine damno ubique panem decipitur, & læditur.

Longè aliud in cælo erit: Quidquid illic tangi poterit, gratissimam ad Tactum proportionem exhibebit. Totum cuiuscunque beati corpus, summetriâ decentissimâ, temperie nobilissimâ, sanitate perfectissimâ gaudebit. Erig in eo temperamenti præstantissimi sensus intimus. Nam Beati suavissimè sentient quàm ex toto valentes & sani sint, ab invalitudine omni securissimi æternum.

§. III.

Ad bellum miserat heroïs Spartana filiū, sed claudicantem: cumque eum ad aliquantulum viâ deduceret, acriter horrata: Fili, ait, singulis gradibus fac virtutes memineris. Non enim militiam proficisceris ut fugias, sed ut collato pede stes: Aut vincendum igitur, aut moriendum.

O Christiani, ad omnem tangendi usum, memento te Christianæ virtutis, memento celi. Cum aliquid in corpore urit, dolet, pungit, cruciatui est, memento Beatitudinis, ubi nihil amplius punget, dolebit, urer, cruciabit, ubi molestiæ nihil esse poterit. Nunc in prælio sumus, non ut fugiamus, sed ut stemus. Aut vincendum, aut moriendum.

Istud tunc maxime versandum animo, cum cacodæmon Tactum pellicit ad pomum vetitum tangendum. Quandoque igitur veterator Stygius suadet & invitatur, ut tangamus quod illicitum, inhonestum, prohibitum, hoc illi & nobis occinamus: Aut vincendum, aut moriendum. Rem vetitam tangere, mortis est; prurientem tactum coercere, victoriæ est. Aut ergo morere, aut vincere.

Hic animi puritatem insillo. Si purus sit animus, facile continebit manum ne limites transiliat, & tangat non tangenda. Huic rei alius & tenacius capiendæ, duo hæc documenta suggero.

1. Botros immaturos ne carpe. 2. Manum petulantem in sinum mitte. Botros, inquam, ne carpe immaturos. Inter Israëlitis plebem proverbium olim iactabatur: Patres comederunt uvam acerbam, & dentes filiorum obstupuerunt.

Tym. I.

A Gregorio uvæ acerbæ, voluptates sunt hujus vitæ. Nam quisquis, ait, præsentis vitæ delectationibus satiari desiderat, fructus ante tempus comedere festinat. Eam ob causam Philo disertissimus oblectamenta vitæ, furta delectationum vitæ futuræ nominat.

Cum ergo præsens oculos voluptas allicit, blanditur, trahit, ludetque: tange, carpe, frue: Cum cibis quia vetitus, non comedendus; cum potus quia nimius, non admittendus; cum pecunia quia aliena, non attrahenda; cum femina non aspicienda, multò minus tangenda, cum aliud quippiam nociturum oculis ac manibus se offert, ut iam immaturam cogita, & cave tangas. Hic aut vincendum, aut moriendum. Amore beatitudinis differ obsecro hanc Tactus voluptatem, in beatitudinis domum. Illic licebit botros maturos capere. Omnis voluptas amore Numinis contempta, millecuplo redibit fœnore.

Ursi nimirum appetentes mellis prædantur alvearia, sed tuber ac faucium referunt caput ab apibus lælis compunctum: ita nos præmaturâ manu rapimus voluptatem, sed furta nostra conscientie vulneribus puniuntur: Cave tangas illicita tactui. Si appetis botros, carpe, sed maturos; cælestes præliba delicias.

Alterum est: Petulantem manum in sinum mitte, cum Mose forsan extrahes leprosam. Cum nobis videmur nescio quanta pro Deo ausi, cum nosmet circumspiciamus velut atlantes grandibus promeritis adorandos, strictius seipsum quique hunc in modum examinet: Dic enim verò maxime Atlas, quos pro cælo labores lubis? qualem te penitentia permittis? quàm ardua sunt actiones tuæ? quantum inedia ac famis toleras? quid somno demis? quot nocturnis horis vigilas? quantum noctis nō ad pocula, nec ad frutulum, sed inter preces exigis? quàm severe carnem maceras? quantis rigoribus petulantiam corporis coherces? quantum lacrymarum fundis, non ob amissam pecuniam, sed ob cælum nondum acquisitum? Dic denique quantus tui victor es, quàm tibi ipse imperiosus? sic manum mitte in sinum, leprosam, plandè puro, extracturus.

Descende in teipsum & apparebit, quàm parum labores pro cælo, quàm frigidus, quàm nullus sit tuus pro illo sudor.

Age igitur, Excultas tandem tibi te: sudoribus paratur cælum. Nullus hic torpori locus est. Cælum in oculis, in animo sit. Interroga, inquit Augustinus, ultima & intima sua si capere possim gaudium de tantâ Beatitudine: Anhelas eò? seponere noxia, botros ne carpe immaturos, nocituram rejice voluptatem. Certissima via est ad æternas voluptates; despiciere caducas.

CAPUT V.

Quintum in cælo Gaudium, Voluptas Aurium.

D

Mentionem injicit Augustinus in libris de Trinitate hominis jocularis & mimi, qui in medium theatri progressus; Audite cives, inquebat, proximis ludis omnium vestrum cogitationes aperiam. Proximâ igitur ludorum instauratione, maximo studio ingens hominum frequentia convenere, se quisque eadvertisum quàm proximè collocavit. Toto theatro jam facto ingens stipatio, & vox omnium fuit:

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

Adfuit demum histrion;

Conticere omnes intentiq, ora tenebant.

At ille iterum: Dicam, inquit, quid quisque vestrum cogitet velitque: Vili omnes vultis emere, & vendere carò. Ingens obortus risus, dicti veritatem commendavit. Negat Augustinus è toto id verum esse, & Novi virum, ait, cui venalis, liber delatus, pretio quàm par erat, longè

Horat. de arte poetica post init. Virg. l. 2. Æneid. init.